

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aqvæ Vitæ, De Fontibvs Salvatoris. hoc est, Doctrina
Evangelica De Meditatione mortis**

Kispenning, Henricus

Antverpiæ, 1583

De carnis nostræ Resurrectione, Testimonia & Argumenta ex S. Scripturæ,
& ab Exemplis, atq. humanæ naturæ Ratione & Iudicio desumpta. v.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46214)

Tractatu 49.
in Ioannem.

Mortui dicti sunt in scripturis saepe DORMIENTES, sicut Apostolus dicit 1. Thess. 1. 11. Nolumus vos ignore fratres de dormientibus, &c. Ideo & ipsos Dormientes appellauit, quia resurrecturos prauinciauit. Dormit ergo omnis mortuus, & bonus & malus, sed quomodo interest in ipsis qui quotidie dormiunt & exurgunt, quid quisque videat in somnis, alij sentiunt lata somnia, alij torquentia, ita vt euigilans dormire timeat, ne ad ipsa iterum redeat: sic vnusquisque hominum cum causa sua dormit, & cum causa sua surgit: & interest, quali quisque custodia recipiatur, ad iudicem postea recipiendus: nam & receptiones in custodia pro meritis causarum adhibentur: alios iubentur custodire lictores, humano & miti officio atq. ciuili: alij traduntur optionibus: alij mittuntur in carcerem: & in ipso carcere non omnes, sed pro meritis causarum in ima carceris detruduntur. Sicut ergo diuersa custodia agentiu in officio: sic diuersa custodia mortuoru, & diuersa merita resurgentiu: receptus est pauper, receptus est diues: sed ille in sinu Abrahae, ille ubi sitiret & gutta non inueniret. Habent ergo omnes anima, cum de seculo exierint, diuersas receptiones suas: habent gaudium boni, & mali tormenta. Sed cum facta fuerit resurrectio, & bonorum gaudium amplius erit, & malorum tormenta grauiora, quando cum corpore torquebuntur.

Luc. 16.

DE CARNIS NOSTRAE RESVRRECTIONE.

Testimonia & Argumenta ex S. Scriptura, & ab Exemplis, atque etiam humanae naturae Ratione & Iudicio desumpta.

CAPVT

V.

Epiphan. in
lib. Ancorat.

IN Carnis Resurrectione, omnis Thesaurus, & Fundamentum omnis sapientis cogitationis, et omnis bona opera-

operationis depositum est: qua quidem validissimis S. Scripturae Testimoniis & Exemplis, atq. etiam Argumentis ex humane natura Ratione & Iudicio, mirifice confirmata est. Huius generis maxime insignia sunt, qua sequuntur.

EX VETERI TESTAMENTO.

I.

Resurrectionis mortuorum primum in Abel extat testimonium, quod post mortem sanguis eius Dominum alloquitur. Sanguis autem non anima est, sed in sanguine anima est. Et non dixit: Anima clamat ad me, ostendens, quod est spes Resurrectionis corporum.

Gen. 4.
Epipl. lib.
1. co. 1. Sc.
cta. 9.

II.

Deus dixit ad Noë post diluuium: Sanguinem animarum vestrarum requiram de manu omnium bestiarum, &c. Quomodo requireret sanguinem hominis de manu omnium bestiarum: nisi quia resuscitabit corpora hominum mortuorum? non enim pro homine morientur bestiae, ut in punitionem scilicet commissi sceleris illud patiantur, quod homini intulerunt. Nominantur autem bestiae, non quod etiam resuscitabuntur, sed quò magis exprimatur Resurrectio, etiam denotorum corporum: cum de ipsis denotoribus exactio edicitur.

Gen. 9.
Damas. de
orth. fide li.
4. cap. 28.

Tertull. li. de
Resur. catu is

III.

Iacob propriorum ossium curam gerens, velut de non pereuntibus praecepit. Et non hic solum, sed etiam Ioseph eadem consequentia praecipiens Resurrectionis speciem ostendit: cuius ossa per annos quadraginta in castrorum ordine gestabantur. Si non spes fuisset Resurrectionis, qualis esset ossium cura, ut de corruptibilibus ossibus praeciperent insti?

Gen. 49. 50.
Heb. 11.
Epiphan. lib.
1. to. 1. Sc.
cta. 6.
Et lib. Anco.
Exod. 13.

Ad Mo-

IIII.

Exod. 4.
Epiphan. in
lib. Ancor.

Ad Mosen ait Dominus: Quid est in manu tua? Ipse vero dixit: Virga. Virga autem hac lignea erat, & sicca penitus: & dixit, Abuce ipsam in terram. Et abiicit aridam virgam: & quod aridum erat, humidum Deus efficiebat: & non solum humidum, sed etiam animatum, imò & natura alteratum, & essentia aliter formatum. Non erat spectrum hoc opus, sed factum in veritate: alioqui propheta non aufugisset à cōspectu serpentis. Certitudinem ergo Resurrectionis per virgam operatus est Deus, & propriam potentiam ostendit: ut ne quis fidem deroget in omnibus potenti.

V.

Num. 17.
Epiphan.

Virga Aaron germinavit cum sicca esset, & fructum produxit: in sp̄e vite mortua corpora nostra resurrectionis esse significans. Similia enim ostendit Deus futura ab ipso Resurrectionis.

VI.

Deut. 34.
4. Reg. 1.
Luc 9.
Tertullian.

Moses in monte Nebo mortuus, & Elias in turbine raptus, in Domini transfiguratione in monte Thabor agnoscebantur: alter in imagine carnis nōdum recepte, alter in veritate nondum defuncte, eandem habitudinem corporis etiam in gloria perseverare docuerunt.

VII.

Genes. 5.
4. Reg. 2.
Num. 16.
Epiph. in
Ancor.

Enoch & Elias in corpore & anima permanserunt propter spem. Et ne quis rursus ambigat, etiam alios in orcum detruxit Deus una cum corporibus. Aperuit enim terra os suum, & deuorauit Dathan & Abiron: & descenderunt in orcum viuentes corpore & anima. Ex ipsa enim hora in iudicium traditi sunt, neque corporibus solutis, neque reliquiis traditis, aut parte: sed totis ipsis cum corpore & anima traditis in Supplicium.
Mose

Moses cum duodecim tribus Israël iam moriturus benediceret, ad Ruben progressus, inquit: *Vinat Ruben, & non moriatur. cum olim ante centum viginti sex annos sepultus esset: ut vitam post mortem esse ostenderet. Vinat, dicens, in Resurrectione significans: nouerat enim, quod uiuent omnes. Et, Non moriatur, in Iudicio: non mortem, quae per corporis discessum contingit, dicens, sed eam qua contingit per condemnationem.*

Deut. 33.
Epiphan. lib.
1 to. 1. secta.
9. Et in An-
corato.

IX.

Ait Dominus, ego occidam, & ego uiuere faciam: percutiam & ego sanabo: & non est qui de manu mea possit eruere. Certè posteaquam occiderit, uiuificabit: ergo per mortem occidens, per Resurrectionem uiuificabit. Caro est autem quae occiditur per mortem: caro itaque & uiuificabitur per Resurrectionem. Certè si occidere, carni animam eripere est, uiuificare contrarium eius carni animam referre est: caro resurgat necesse est, cui anima per occisionem erepta, referenda est per uiuificationem. Et nihil omnino in uniuersum eximere ex magna ac forti ipsius manu ad perditionem & interitum potest: non ignis, non mors, non tenebrae, non caecos, non corruptio.

Deut. 32.
Tertullia.
lib. de Re-
sur. carnis.

Epiphan. lib.
2. to. 1. h. 2.
ref. 64.

X.

In eodè Cantico Moses sic dicit: *Indicabit Dominus populū suum, & in seruis suis miserebitur. Ac rursum: Sanguinem seruorum suorum ulciscetur: & vindictam retribuet in hostes eorum. Est luculentissimum de Resurrectione & Iudicio extremo testimonium: quo sese fortissimi illi Machabaei fratres in acerbissimis tormentis consolati sunt. Fusserat enim impius ille Rex amputari linguam: & cute capitis abstracta, summas quoque manus & pedes praescindi: deinde ignem admo-*

Deut. 32.

1. Mach. 7.

f ueri, &

ueri, & spirantes torrerent in sartagine. Primo igitur ad hunc modum excarnificato & extincto: secundus ad poenam raptus, atque in ultimo spiritu constitutus, sic ad tyrannum ait: Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis, sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus, in aeterna vite resurrectione suscitabit. Post hunc tertius linguam postulatus cito protulit, & manus constanter extendit: & cum fiducia ait: E celo ista possideo, sed propter Dei leges nunc haec ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. Et quartus cum iam esset ad mortem, sic ait: Potius est ab hominibus morti datos spem expectare à Deo, iterum ab ipso resuscitandos. tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Reliqui unà cum matre idem subire supplicium, eadem Resurrectionis fide ac spe confirmati. Nihil autem his eorum Testimoniis praclarior.

EX PROPHETICO ELOQVIO.

XI.

Iob 19.
Hieron. ad
Pammachiū
aduer. erro-
res Ioan.
Hierof. Epif.

S. Iob ex fiducia resurgendi contemnit praesentia solatio futurorum, dicens: Scio quod redemptor meus uiuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea uidebo Deum. Rursum, ait, circumdabor pelle mea. Certè ubi pellis & caro, ubi ossa & nerui & sanguis & uene: ibi carnis structura, ibi sexus proprietas. Et in carne, inquit, mea uidebo Deum. Quando omnis caro uidebit salutare Dei, & Iesum Deum: tunc & ego uidebo Redemptorem & Saluatorem & Deum meum. Videbo autem in ista carne, quae me nunc cruciat, quae nunc pro dolore distillat. Idcirco Deum in carne conficiam, quia omnes infirmitates meas sua Resurrectione sanauit.

Apud

XII.

Apud Ezechielem famosa est Visio, & omnium Ec-
 clefiarum Christi lectione celebrata. Et eduxit me, in-
 quit Propheta, in spiritu Domini: videlicet manus
 Domini, qua posuit illum in medio campi, qui plenus
 erat humanis ossibus: nec enim est passa requiescere, sed
 fecit ossa omnia circuire, qua non erant aperta humo, sed
 super campum iacentia, propter temporis vetustatem
 arida siccaque vehementer, & nihil humoris habentia.
 Ad sermonem autem Domini, primum ossa cum
 aliis ossibus nervorum vinculis colligantur: deinde im-
 plentur carnibus, & de super ob pulchritudinem exten-
 ditur cutis, qua nudarum carnum operiat sceditatem:
 iacebantque humana corpora spiritum non habentia.
 Idcirco Propheta vaticinatur ad spiritum, qui ingres-
 sus est humana corpora, statimque vixerunt, steterunt-
 que super pedes suos. Deinde, hec dicit Dominus Deus:
 Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de
 sepulchris vestris, populus meus, & inducam vos in
 terram Israel, &c. Quomodo ergo in prima conditio-
 ne, insufflauit Deus in faciem hominis, & factus est in-
 animam uiuentem: sic & secunda conditio, id est, Re-
 surrectio mortuorum, insufflante spiritu, uiuificabitur.

Ezech. 37.
 Hieron. in
 Ezechielem.

Gen. 2.

XIII.

In Daniele, Angelus Domini missus, ut doceret, que
 ventura sunt in nouissimis diebus, ait: Et multi de his
 qui dormiunt in terra puluere, euigilabunt: alij in vi-
 tam eternam, & alij in opprobrium, ut videant semper.
 In hoc capitulo mortuorum perspicue describitur
 Resurrectio: alijs suscitatis in vitam eternam, &
 alijs in opprobrium sempiternum. Et manifeste cor-
 porum insinuat Resurrectio. Non enim quis dicere
 possit,

Dan. 12.
 Hieron. in
 Daniele.

f 2

possit,

Damasc. lib. 4. cap. 28. Ioan. 5. possit, animas in terra puluere dormire. Congruit hoc Angeli dictū, cum Christi Iesu D. N. sententia: Omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei, & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite: qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicij.

XIII.

4. Esd. 7. Ambros. de bono mortis, cap. 10. Ioan. 14. In Esdra libris legimus: Quia cum venerit Iudicij dies, reddet terra defunctorum corpora, & puluis reddet eas, quæ in tumulis requiescunt reliquias mortuorū. Et habitacula, inquit, reddent animas, quæ his commendate sunt: & reuelabitur Altissimus super sedem Iudicij. Hæ sunt habitationes, de quibus dicit Dominus, Multas mansiones esse apud Patrem suum, quas suis pergens ad Patrem discipulis praparet. Nec quicquam hoc illustrius Testimonio.

EX DOCTRINA D. N. IESU CHRISTI.

XV.

Matt. 18. Luc. 19. Tertull. de Refut. carnis Dominus noster Iesus Christus in Euangelio ad hoc venisse se dicit, uti quod perit, saluum faciat. Quid dicis perisse? Hominem sine dubio. Totū mne, an ex parte? utique totum. Siquidē transgressio, quæ perditionis humana causa est, tam anima instinctu ex concupiscentia, quàm & carnis actu ex degustatione commissa, totum hominem elogio transgressionis inscripsit, atque exinde merito perditionis impleuit. Totus itaque saluus fiet, qui perit totus, delinquendo totus.

XVI.

Ioan. 6. Tertull. de Refut. carnis Rursum dicit Dominus: Ego veni, non ut meam, sed ut Patris qui me misit faciam voluntatem. Quam oro? ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo quicquam, sed resuscitē illud in nouissimo die. Quid à patre Christus acceperat, nisi quod & induerat? hominem sine dubio,

bio, carnis animaq; texturam. Neutrū ergo eorum
quæ accepit, perire patietur.

XVII.

Capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Frustra
numerati, si aliquando perituri. Ideo aliās dicit: Et ca-
pillus de capite vestro non peribit.

Luc. 11.
Hieron. ad
Pamachiu.
Luc. 11.

EX APOSTOLICIS INSTRUMENTIS.

XVIII.

Apostolus Paulus ad Romanos scribit: Quod si
spiritus eius qui suscitauit Iesum à mortuis, ha-
bitat in vobis: qui suscitauit Iesum Christū à mortuis,
uiuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabi-
tantem spiritum eius in vobis. De Resurrectione ser-
monem mouet, dicens: Ne angaris animo, quod mortali
corpore cinctus es: habes enim spiritum Dei, qui excita-
uit Christum ex mortuis. Equè autem ac illum exci-
tauit: sic & te resuscitabit, imò & viuificabit. Resurgēt
enim & illi, quibus spiritus Dei non fuerit, sed ad suppli-
cium: qui verò spiritum habuerint, in vitam nunquam
ruituram.

Rom. 8.

Theophyla-
tus.

XIX.

Rursum ad eosdem, Existimo, inquit, non dignas esse
passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ in nos
habet reuelari. Si per carnē compatimur, cuius est pro-
prie passionibus corrumpi, eiusdē erit, & quod pro com-
passione promittitur. Atque ad eō carnī adscribit pres-
surarum proprietatem, ut & aliās dicat: Cū venissē-
mus in Macedoniam, nullam remissionem habuit caro
nostra. Dehinc, ut & anima daret compassionem. In
omnibus, inquit, compressi. Extrinsecus pugna, debellan-
tes scilicet carnem: intrinsecus timor afflictiōis scilicet
animam. Ita amborum erit etiam glorificari; sicut &
compati.

Rom. 8.
Tertull. de
Resur. carnis

1. Cor. 7.

compati. Secundum collegia laborum, consortia etiam decurrant necesse est premiorum.

XX.

1. Cor. 15.
Tertull.

Epistola priore ad Corinthios sic scribit: Oportet corruptivum istud induere immortalitatem. Quid mortale, nisi caro? quid corruptivum, nisi sanguis? Ac ne putes aliud sentire Apostolum providentem tibi, & ut de carne dictum intelligas laborantem, cum dicit, **ISTVD** corruptivum: & **ISTVD** mortale: cuiem ipsam tenens dicit. Certè **ISTVD** nisi de subiecto, nisi de comparanti pronunciaſſe non potuit.

XXI.

1. Cor. 5.

In Epistola altera ad Corinthios ait: Scimus quòd si terreſtris noſtra domus huius tabernaculi diſſolvatur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manuſactam, æternam in cælis. Terreſtre domum tabernaculi ipſum corpus nominavit. Quia autem domum dixerat carnem, elegãter ſanè voluit & in mercedis comparatione vocabulo domus uti, ipſi domni qua diſſolvitur per paſſionem, meliorem domum repromittens per Reſurrectionem.

XXII.

2. Cor. 5.
Tertullian.

Item ad eòſdem in eadem epistola: Omnes nos, inquit, manifeſtari oportet pro tribunali Chriſti. Si omnes, & totos: ſi totos, & interiores & exteriores, id eſt tam animas quam corpora. *K*i unusquisque, inquit, reportet per corpus ſecundum qua gessiſt, bonum ſiue malum. Si qua per corpus reportãda ſunt, corporalis indubitate Reſurrectio eſt: & ſi qua per corpus geſta ſunt, per corpus utique penſanda ſunt, per quod & geſta ſunt.

XXIII.

Philip. 3.

Ad Philippenſes ad hunc modũ ſcribit: Noſtra autem converſatio in cælis eſt. Vnde & Salvatorem expectamus.

statimus D. N. Iesum Christum: qui reformabit corpus
humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis
suae, secundum operationem qua etiam possit subicere sibi
omnia. Quid humilitatis est corpus? Manifestum est,
quoniam corpus quod est caro, quod & humiliatur ca-
dens in terra: transfiguratio autem eius, quoniam cum
sit mortalis & corruptibilis, immortalis sit & incorru-
ptibilis: non secundum propriam substantiam, sed se-
cundum Domini operationem, quae potest mortali im-
mortalitatem, & corruptibili circumdare incorrupti-
bilitatem.

Ireneus lib.
5.

XXIIII.

Ad Thessalonicenses, Si credimus, inquit, quod Iesus
mortuus est, & resurrexit: sic & Deus eos qui dormie-
runt, per Iesum adducet cum eo. Sic, dicit, ut scilicet
Dominus surrexit. Quod autem Domini resurrectio,
corporis incorruptibilis facti, & anima unio fuerit, (haec
enim separata fuerunt) manifestum est. Nam dixit:
Salute templum hoc: & in tribus diebus adificabo illud.
Testis autem fide dignus est sacrum Euangelium, quod
de proprio dixit corpore. Palpate me, & videte, (inquit
discipulis Dominus, spiritum existimantibus se videre)
quoniam ego sum: & non sum mutatus: quia spiritus car-
nem & ossa non habet, quemadmodum me videtis habe-
re. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes: &
latus Thomae extendit ad palpandum.

1. Thess. 4.

Damasc. or-
thod. fid. lib.
4. cap. 28.

Ioan. 2.

Luc. 24.

Ioan. 20.

XXV.

Alibi ad Thessalonicense sic habet: Ipse autem Deus
pacis sanctificet vos per omnia, ut integrum corpus ve-
strum, & anima, & spiritus sine querela conferuantur
in praesentia Domini. Habes omnem substantiam homi-
nis saluti destinatae: nec alio tempore, quam in aduen-
tu Domini, qui clavis est Resurrectionis.

1. Thess. 5.
Tertull. de
Resur. carnis

f 4

AD EXEM-

Tertull,

Apostolus Paulus deposita ad Corinthios omni distinctione ecclesiastica disciplina, Summam & sui Evangelij, & fidei illorum, in dominica Mortis & Resurrectionis demandatione concluderat: ut & nostra Spei Regulam inde deduceret, unde constaret. Ait ergo.

1. Cor. 15.

Si Christus predicatur quod resurrexit à mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est: neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo predicatio nostra, inanis est & fides vestra, &c. Dedit nobis pius & misericors Dominus virtutis sua pignus, & grandi testimonio sp̄e nobis Resurrectionis ostendit, quia unigenitum filium suum pro nobis hominem factum & mortuum à mortuis suscitavit. Ideo enim D. N. Iesus Christus nasci ex homine, id est, ex Maria virgine est dignatus: & à Iudeis crucifigi, & die tertia resurgere: ut nos tali exemplo animati, Resurrectione ex mortuis certissime crederemus: quam qui non credit futuram, ne hoc quidem credit, quod Christus resurrexit à mortuis. Qui autem Dominum Iesum resurrexisse à mortuis confitetur: nec de sua poterit dubitare,

August. Ser.
34. de Ver-
bis Apost.

XXVII.

Epiphan. in
li. Ancorati.

Incredulorum est dicere, Omnino Christus non resurrexit. Eorum verò qui falsam fidem habent, est dicere, Non id quod obdormit, resurrexit. Credentium autem est dicere, quod idem corpus resurrexit: & ab ipsius corpore suscitavit nostrum, ut & nos in spem veritatis confirmet. Ea enim gratia & typos clavorum reliquit, non deletis ipsorum punctis, neque lancea loco oblitterato: & quidem cum introiret foribus conclusis. Nā carnale
ipsum,

ipſius, ſpiritale reſurrexit, ſed non aliud ab eo quod erat in Deitatem cōnūitum, in ſpiritus ſubtilitatem redactum. Intrauit ergo foribus clauſis, vt indicaret crasſum ſubtile, & mortale immortalē, & corruptibile incorruptibile: non deleuit autem cicatricem clauorum, neque lancea typum, vt oſtenderet idipſum quod in cruce paſſum fuit, quod non aliud eſſet id quod reſurrexit.

XXVIII.

Redemptor noſter ſuſcepit mortem, ne mori timeremus: oſtendit Reſurrectionem, vt nos reſurgere poſſe conſidamus. Habemus ergo ſpem Reſurrectionis noſtræ, conſiderata gloria capitis noſtri. Sed ne quis vel cogitatione tacita forſitan dicat, quod idcirco ille ſurrexit a morte, quia vnus idemq; Deus & homo mortem quam ex humanitate pertulit, ex Diuinitate ſuperauit: nos verò qui puri homines ſumus, à mortis reſurgere damnatione non poſſumus: rectè in Reſurrectionis eius tempore etiã multorum ſanctorum corpora ſurrexerunt: vt & in ſe nobis exemplum oſtenderet, & de aliorum qui nobis per puram humanitatem ſimiles fuerunt, nos in reſurrectione roboraret: quatenus cū ſe homo deſperaret percipere quod in ſe oſtenderat Deus & homo, hoc in ſe fieri poſſe præſumeret, quod in ipſis factum cognosceret, quos puros fuiſſe homines non dubitaret.

XXIX.

Chriſtus Ieſus D. N. ſequeſter Dei & hominum appellatus ex vtriuſque partis deposito commiſſo ſibi, carnis quoque depositum ſeruat in ſemetipſo, arrabonem ſummæ totius. Quemadmodum enim nobis arrabonem ſpiritus reliquit: ita & à nobis arrabonem carnis accepit, & vexit in calum, pignus totius ſummæ illuc quandoque redigenda. Secura eſtote Caro & Sanguis, vſurpatis & calum & regnum Dei in Chriſto.

f 5 AB EX-

Gregor. Moral. lib. 14. cap. 30.

Matth. 27.

Tertull. de Reſur. carnis

1 Cor. 15.
Damaſc.
orth. ſid. lib.
4. cap. 28.
Tertullian.
lib. de Reſur.
carnis.

Sed dicit aliquis, ait Apoſtolus Paulus, Quomodo reſurgunt mortui: quali autem corpore venient? Inſipiens, ut quod ſeminas non vivificatur, niſi prius moriatur. Et quod ſeminas, non corpus quod generabitur ſeminas, ſed nudum granum, forte tritici, aut cuiuſpiam reliquorum. Deus autem illi corpus tribuit, quemadmodum vult: & unicuique proprium corpus. Saltem igitur operibus crede. Considera in ſulcis tanquam in ſepulchris ſemina ſuffoſſa. Seritur ſolummodo granum ſine folliculi veſte, ſine fundamento ſpice, ſine munimento ariſta, ſine ſuperbia culmi. Exurgit autem copia ſeneratum, compagine edificatum, ordine ſtructum, cultu munitum & uſquequaque veſtium. Quis illi radices imponit, & ſtipitem, & folia, & ſubtiliſſimos culmos? Nonne qui uniuerſorum artiſex eſt, cuius precepto condita ſunt uniuerſa? Serui proinde exemplo, & carnem eadem crede ſuſcitaturam, qua ſit ſeminata: ipſam, et ſi plenior eſt: non aliam, et ſi aliter reuertentem.

Gregor. Homil. 26. in Oſta. Paſch. Vide eundem Moral. lib. 14. cap. 30.

Longè minus eſt Deo, reparare quod fuit, quam creare quod non fuit. Aut quid mirum, ſi hominem ex pulvere reſuſcitet, qui omnia ex nihilo creavit? Mirabilis namque eſt cælum & terram ex nullis exiſtentibus condidiſſe, quam ipſum hominem ex terra reparare. Et ecce in uno grano paruiſſimi ſeminis, latet tota que naſcitur eſt arboris moles. Quid ergo mirum, ſi oſſa, nervos, carnem, capilloſque reducat ex pulvere, qui lignum, fructus, folia, in magna mole arboris ex paruo quotidie ſemine reſtaurat?

Vires

XXXII.

Vires Dei sufficere ad corporum restitutionem, indicat vel ipsorum procreatio. Si enim corpora, cum non essent, condidit, eorumque principia unde originem trahunt, procreavit: etiam quomodocunque dissoluta eadem eadem facilitate instaurabit. Cuius est potestatis à sua conditione informem materiam transformare: & quod inarticulatum est, articulis distinguere, & vitam dare rei inanimatae: eiusdem quoque potestatis est, & quod dissipatum est coënnare: & quod iacet surrigere: & quod mortuum denuò vivificare: & corruptibile mutare in incorruptibilitatem. Vtique ergo idoneus est reficere, qui fecit: quanto plus est, fecisse quam refecisse: minus dedisse, quam reddidisse.

Athenagoras de Resur.
mort.

Tertullian.

AB EXEMPLIS NATVRÆ.

XXXIII.

Dies moritur in noctem, & tenebris usquequaque sepelitur. Funestatur mundi honor, omnis substantia denigratur. Et tamen rursus cum suo cultu, cum dote, cum sole, eadē & integra & tota universo orbi reuiuiscit, interficiens mortem suam noctem, rescindens sepulturam suam tenebras. Quin ipsi, dum occidit dies, & mortuorum modum inuimus per soporem: exoritur autem dies nos expergesciens, & Resurrectionis signum demonstrans.

Textul. de
Resur. car-
nis.

Epiphani. in
Anc.

XXXIIII.

Signacula in nobis fecit Deus per ungues decem & decem, qui de Resurrectionis nostrae spe testimonium præbent. Sed & velut per coronam capilli, Resurrectionem nostram declarauit. Nam quod in nobis mortuum corpus videtur, hoc est, pili, singulis vicibus resecti rursus pullulant, Resurrectionis spem indicantes.

Epiphani. co-
dem lib.

Etiam

XXXV.

Tertull. de
Ref. car.

Etiā terra de celo disciplina est arbores vestire post spolia: flores denuo colorare, herbas rursus imponere, exhibere eadē quæ absumpta sunt semina: nec prius exhibere, quā absumpta. Mira ratio: de fraudatrice seruatrice: ut reddat, intercipit: ut custodiat, perdit: ut integret, vitiat: ut etiā ampliet, prius decoquit. Si quidē vberiora & cultiora restituit quā exterminauit.

XXXVI.

Epiph. in
li. Ancorati.

Locusta moritur, vbi quādam sui ipsius foeturam abiectam in terra defodit: & post tempus terra reddit ea quæ defossa sunt. Scarabai morti vicini, in pila stercoreis seipsos occultant, talem pilam in terra sepelientes ac defodientes: atque sic ex suo ipsorum humore rursus reuiuiscētes comperiuntur.

XXXVII.

Epiph. in
Ancor. &
Tertullian.

De Phœnice Arabica auicula historia talis apparet. Quingentesimum annum agens, & vbi cognouerit tempus mortis suæ instare, rogam ex aromatibus sibi construit, eaque in urbem Ægyptiorum Heliopolim appellatam defert, & propriis pedibus ac alis pectora sua valde pulsans, ignemq; a corpore suo proferes, subiectam materiam in loco incendit, atque sic seipsum exurit, & omnes carnes suas unā cum ossibus. Verūm ex Dei dispensatione nebula demittitur, quæ pluuiam effundit, & flammam corpus alitis consumētē extinguit, cum mortuus iam sit Phœnix & extremē tostus. Extincta autem flamma, reliquæ carnis ipsius adhuc crude restant, quæ ad vnum diem dissipatæ vermem gignunt: vermis autem pennas producit, pullus enadens. Tertia verō die crescit, & accepto incremento, his qui in eo loco versantur, seipsum ostendit: & rursus ad propriā patriam recurrit atque quiescit.

Totus

Totus hic ordo renolubilis rerum, testatio est Resurrectionis mortuorum. Operibus eam præscripsit Deus antequam literis: viribus prædicavit ante quam vocibus. Præmisit tibi Naturam magistram, submissurus & Prophetiam: quò facilis credas Prophetia, discipulus Naturæ.

Tertullia. de Resur. cat. nis.

EX HUMANÆ NATURÆ RATIONE ET IUDICIO.

XXXVIII.

Constat satis hominem in hac fugaci & brevi vita nullum habere finem dignum naturæ suæ præstantia. Si enim corporis conditio obseruetur, nihil potest ea fragilius, nihil variis morbis & periculis obnoxium magis excogitari: nihil deniq. humana vita fugacius breviusve. etenim nascendo morimur, finisque ab origine pendet. Quid verò forma corporis, quid honor, diuitia, voluptas, & id genus alia? Omnia sunt instabilia, incerta, caduca, vana. Adcò in hac vita homo nullum habet finem excellentia naturæ suæ dignum. Necessè est ergo restare aliam vitam, in qua finem perfectissimum assecutus sit homo. Non enim casu natum est, nec frustra conditum genus humanum.

Manilius.

XXXIX.

Nec minus constat hominem à Deo esse ad sempiternam Beatitudinem conditum: eos igitur homines, qui ipsi fiducia & charitate adhaerunt, beatos efficiet. Quod si homines beati atque immortales erunt, animi reddentur corporibus: non enim solus animus est homo, aut solum corpus, sed quod ex ambobus conficitur. Alioquin nihil acinebat corporatos condidisse homines: spiritus suffecissent nudi, ut in Angelis, si corpora semel in morte occumbentia, nunquam essent resurrectura.

Ioan. Lud. Viues lib. 2. Veritatis fidei Christianæ.

XI.

Aut nihil in hominem destinatur, non liberalitas Regni,

Tertullian.

Regni,

Regni, nō fuerit *Iudicij*, nō quodcūq. est *resurrectio*: aut si in hominem destinatur, necesse est in eas *substantias* destinetur, ex quibus homo structus est, in quem destinatur. Dicimus itaque plenitudinem *perfectionemque* *Iudicij*, non nisi de totius hominis *representatione* consistere. Totum porro hominem ex utriusque *substantia* concretionem parere: idcircoque in utraq. exhibendū, quod totum oporteat *iudicari*: qui nisi totus, utique non vixerit. Qualis ergo vixerit, tale *iudicari*: quia de eo quod vixerit, habeat *iudicari*. Deum non licet aut *iniustum* *iudicem* credi aut *inerte*: *iniustum*, si *sociam* bonorum operum a *premiis* arceat: *inertem*, si *sociam* malorum a *supplicis* secernat.

XLI.

Idem. *Spes Resurrectionis* nisi manifesta de *periculo* & *premio*, neminem ad eiusmodi *praesertim* *Religionē* publico odio, & *hostili* *elogio* *obnoxiam* *persuaderet*. Nullum opus certum, est *mercedis* *incerta*: nullus *timor* *iustus*, est *periculi* *dubij*. Et *merces* *autem* & *periculum*, in *Resurrectionis* *pendet* *euentu*.

Vide Lactan.
di. Instit. lib.
6. cap. 9.

XLII.

Athenagor.
de Resur.
morti. *Si non est Resurrectio* *mortuorū*: in quo differimus a *ratione* *expertibus*? Si nō est *Resurrectio*: *beat* *as* *dictorum* *agrestes* *feras*, *incundā* *tristitiāq.* *carentē* *ducētis* *vitam*.
Heb. 11. *Si non est Resurrectio*: quorū *tot* *mala* *sustinerunt* *sancti* *Dei*? Quorū *quidā* *dissenti* *sunt*, nō *suscipientes* *redemptionē*, ut *meliorē* *inuenirēt* *resurrectionē*: *alij* *verō* *ludibria* & *verbera* *experti*, *in* *super* & *vincola* & *carceres*: *lapidati* *sunt*, *secti* *sunt*, *tentati* *sunt*, *in* *occisione* *glady* *mortui* *sunt*. *Circumierunt* *in* *melotis*, *in* *pellibus* *caprimis*, *egentes*, *angustiati*, *afflicti*: quibus *dignus* *non* *erat* *mundus*. Ergo si in hac *vita* *tantum* *in* *Christo* *sperantes* *sumus*: *miserabiliores* *sumus* *omnibus* *hominibus*.
1. Cor. 15. *Si non*

1. Cor. 15.

Si non

Si non est Resurrectio, neq. Deus est, neq. Providentia, Damas. de de orth. fide lib. 4. cap. 25. sed casu cuncta ducuntur & feruntur. Ecce enim videmus complures iustos penuria laborantes, & iniuriis affectos, neq. unquam in presenti vita adeptos presidium: peccatores autem & iniustos diuitiis & omnibus delitiis affluentes. At quis hoc iusti iudicij, aut sapientis providentia opus, qui probe sapiat, existimabit? Erit igitur, erit Resurrectio. nam Deus iustus est: & ius qui sustinent eum, mercedis retributor est. Si ergo anima sola virtutis certaminibus conflavit, & sola coronabitur: & si sola in voluptatibus implicata fuit, & ipsa sola iuste punietur. Sed quia neq. virtute, neq. vitium transegit anima sine corpore: iuste ambo simul ad retributiones sunt fabricata.

DE EXTREMO IUDICIO.

Iudicium necessarium futurum, ipsam Naturæ Rationem demonstrare.

Ratio Naturæ hæc certissima est: Quicumque incultum CAPVT VI. vitæ hic transigunt, melius aliquando habituri sunt: contra autem voluptatibus & flagitiis dediti, pœnas scelerum dabunt. Est enim iustus Deus, qui nullum opus bonum irremuneratum, nullum flagitium impunitum sinit. Sed cernimus optimos quosque virtutum cultores perpetuo ferè aduersis casibus hic premi, sceleratos autem florere, secundisq. gaudere successibus. Quapropter S. Ieremias propheta commotus ait: Iustus quidem tu es Dñe. si disputem tecum: verumtamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus qui preuaricantur, & inique agunt? Et S. Iob de impiis loquens, dicit: Subleuati sunt confortatiq. diuitiis. Domus eorum secure & pacate, & non est virga Dei super illos. Et paulò post, ait: Iste moritur robustus & sanus, diues & foelix. Iob 21. erius